



Tomo  
CUARTO

AÑO  
VII

Dirección: Redacción y Administración  
**Círculo Solidario**  
Sineu 23 Julio de 1911

N.º XI  
(93)

Segunda  
ÉPOCA

a l'Esglesia Catòlica. Dexant empero aquestes reflexions, anem a sa carada.

### I.—Agravis personals

Amb sa teua *Carta Abierta* y amb algunas contestacions a n'els meus escrits los inferis y grossos a D. Juan Rotger. Mes aquests agravis de fet me tocan a mi ja que sa ravó formal d'haverlós inferit a n'aquell es per considerarló s'autor de *Ses Negruras d'en Tulio amb salsa de domátiga*. ¿Y que te tenc de dir, Martí, respecte d'aquests agravis? Ni una parauleta per are ja que no son cap argument a favor de sa teua causa.

### II.—Sa paraula «censura»

¿Que quant he vist una censura favorable, me preguntes? Moltíssimes vegades. Tots quants de llibres s'han estompat *con censura eclesiástica* son altres tantes proves de l'existència de censures favorables. ¿O voldrías sostenir que tots aquests llibres son dolents? No heu vulguis sostenir, Martí, no sia cosa qu'els atlots s'hajin de riure de tu. Axò que t'acap de dir y s'ermorçada que te va donar el Sen Llendera te convencerá de que ses teuas pretencions sobre sa paraula censura son unes pretencions betzoles a més no porer.

### III.—Teocracia

Vatx dir que Teocracia equival a govern o imperi de Deu y som el matex. En tot quant has escrit no has pro-

vat lo contrari ni m'ho provarás maldement rebentis.

No, Martí, ni tu, ni «Correo de Mallorca», ni nigú nat del mon es capás de provar que *Zeos* no signifiqui *Deu* y *cratia* no signifiqui imperi de sa matexa manera que no hi haurá ligú que provi que *queso* no vol dir formatje. Y si teocracia vol dir govern o imperi, de Deu (anc que també tengui altres acepcions) tenc més que lo suficient per formular a n'en Tulio s'argument que li vatx formular dins es núm. 2. No t'hi infundis tant, Martí, en sa paraula teocracia perque t'esposes a xerrar y xerrar y no dir una paraula que tregui cap a carrer.

### IV.—No me fassis riayes

M'en fas y moltes cregent que no vatx entendre es significat de *fratricida*. ¡Com es ve que t'aferres a n'es referit! Se, Martí, lo que significa aquesta paraula. Lo que no se es perque la treus a rol-lo. Ja que t'atures amb aquestes minuciosidats te vuy advertir que per escriure be es castellá has de posar *fratricida* y no *fraticida*. ¿No veus que axò no li diu a un publicista de sa teua talla?

### V.—Es dret perjudicat

Has dit, Martí, qu'els capellans anant a votar perjudicaren es Dret Social perque «desde aquella triste fecha que todos lamentamos no reina más que el odio, la venganza y la malicia; y podemos afirmar de una manera axiomática que ha quedado casi extinguida la caridad cristiana; la fe ha desaparecido y la Iglesia se ha quedado poco menos que un desierto».

¡Vaja una ravó més foradada! Supo-

## SES RÉPLIQUES D'EN MARTÍ AMB SALSA DE TÁPARA

Bon día y bon any do Deu a D. Martí Riumbau y a tots quants treguin cara p'en Tulio.

Per lo vist, estimadet Martí, estás encarat en que surin ses ideotes que va estampar a n'es «Pu-put» aquell gran cap-verjo autor de ses *Negruras*. No hi tenc res que dir, si be es veritat que te desitjaría, com amic meu qu'ets, honors més vertaders y ocupacions més dignes. Trabayar per posar malament els capellans amb so poble, servint-se y tot de sa calumnia per un fi tan pervers, es un ofici, Martí, que se-  
rá per tu tot lo ventetjós que vulguis empero que a mi me semble indigna del meu amic D. Martí Riumbau y de tot homo que s'apreci y de pertanexer

sem que aquesta escaserada calamitat religiosa que pintes sigui un fet. ¿Y qué? ¿En son causa els capellans que anaren a votar? No, ro y no. ¡Sembra mentida que tornis repicar els ays després de lo que te vatx dir dins es número 8 des meu comentari! No-n tenen sa culpa els capellans de que un grapat de fogoneus fassin poques pusses per l'església. Y si no, torne-m escoltar un poc. Figuret, Martí, que a mi me passa p'es cap escandalisarmé perque tal o qual capellá berena de xocolate y una vegada escandalisat digui: are no m'he de confessar pus. ¿Qué diries si jo donava sa culpa des meu procedir a n'es capellá de referencia? ¿No me diries (y aquest pic tendries ravó) que som un fariseu? Ido fet contes que amb sa votada dels capellans no ha passat altre cosa. Votaren perque tenien es perfectíssim dret de votar y unes docenes de fogoneus vos donaren sa consigna d'escandalisarvos d'una tal feta y fereu lo possible y lo impossible perque es poble s'escandalisás. Ses predicacions des vostro caporal y ses campanyes qu'heu fetes demunt es diaris més renyosos de Mallorca heu dexeixen veure fins y tot a n'els més topos. No es sa votada dels capellans, Martí, que ha llevat jent de l'església; son ses vostres propagandes infames. No foren els capellans sinó que sou voltros que perjudican es Dret Social. ¡Quanta responsabilitat devant Deu y la Patria!

## VI.—¡Torne-m a sa Teocracia!

Abans de res ¿per qué no copies sencer dalt *Sa Defensa* es número 6 des meu comentari? Homo, Martí, axò no es gaire correcte. No res, axí mateix t'ho perdon per aquest pic. ¿Empero no m'explicaríes per qué en Tulio havia de parlar de Teocracia y are tu també t'has d'aficar tant dins es cap aquest tema? Jo li vatx seguir s'humor a n'en Tulio y estic disposat a seguirlo-t a tu; empero no puc menos de fer constar que aquesta qüestió es p'el vostro assumto altament ridícula. Perque ¿tal volta anant a votar es clero de Sineu a unes eleccions *administratives* se porien proposar s'implantació d'una forma de govern distinta de sa que tenim a Espanya? ¿A na que venia ido, dir qu'els capellans volien implantar sa Teocracia? Francament, axò son deliris d'un caperrí com es d'en

Tulio y per axò te particip a tu, Martí, que amb aquesta disputa sobre sa Teocracia mos feim algún tant ridículs. Jo aximatex abrigat amb allò de que es poc airós no contestar allà avon me demanen no defugiré de sa qüestió.—Dius tu que res hi ha més inimic des vertader sacerdoti espiritual que sa teocracia *materializada*. ¿Y per qué, Martí, no has de suposar que, cas d'esser s'intenció dels capellans implantar sa teocracia, aquesta teocracia havia d'esser s'*espiritualizada*? ¡Bon rebota, dic, y quina inclinació que tens a sempre agafar es ferro per sa part que flemetja! —Dius també que sa teocracia es una institució humana. ¿Si? ¿Vol dir els governs teocràtics de s'Antig Testament no eren instituïts per Deu? Vamos, Martí, dexeix un poc es llatí que ja eu sabs massa y dedica-t a estudiar un poc d'història que per lo que vetx no-n vas fart!

## VII.—¡¡S'Estocada reservada!!!

Jo sé, tú saps, tothom sap, Martinet *del alma mía*, que dalt es «Pu-put» m'anunciaries una estocada reservada. A la fi le m'has pegada (com dius a «Sa Defensa») fent parlar el Papa. ¡Be homo, ja estic content! ¿Y ja no te queda cap cartutxo que cremá, Martí? Idó mira que'n passarás de fam! Y si no ja heu vorás. Pero homo, Martí, ¿com diantres gordavas l'any 10, per donarmé s'estocada, unas paraulas que el Papa no ha ditas fins a l'any 11? (ses de s'estocada.) ¡Oh homo! y això es de lo millor que s'haji sentit! ell no no sabiem que teníam! ¡segon vetx mos haurás sortit profeta!

### a).—En sério

Efectivament dins «Sa Defensa» de día 1.<sup>er</sup> Joriol has pres tal tó de Doctor y Mestre, anant a citar y trossetjar Normas de Roma, que será necessari tractar aquest assumto en sério y ablanirte un poch s'escarpó. Pero diguem, Martí, y ¿qui t'ha fet a tú mestre y director de capellans? ¿de qui has rebut sas ordes per anar a dirigir sas seuas conciencias y explicarlos sas Normas del Papa? Me fas compasió, Martinet, y es mateix temps riayes. Y efectivament heu fas tan malament, que si vesses es mal papé que fas devant sas personas series y sensatas, ten gordarías com de caure. Vamos, Martí, no't posis ab capellans, no los

vulguis fer de Director: Mestres y Doctors tenen a qui han d'obeir y que si hi ha necessitat, los corretjirán; pero tú, creumé, estet a cateua, perque sempre he sentit dir que sa carn de capellá es mala de pahir.

### b).—Normas del Cardenal Aguirre

Y en primer lloch, ¿dins quin cervell cap citar unas Normas donadas a n'es Bril de 1911 per orientar y judicar un acte realisat s'añy anterior? ¿No veus que aixó es pegar de jonoyons, Martí? ¿No veus que aixó no més heu fa un homo que no pensa gens, que es es favor més gros que te puc fer, o sino un maliciós o embuiste, que no més pretenxerrar y dur enganada la gent? Si tú haguesses obrat ab llealtat o ab conexement de causa, haguesses comensat per copiar la Norma 2.<sup>a</sup> donada a n'es Janer de 1910 per l'Eminentíssim Cardenal Aguirre, encarregat pel Papa de dirigir s'Acció social-catòlica d'Espanya, y que testualment en bon mallorquí diu d'aqueixa manera: (1) «*No sols els faels, sino que además ELS SACERDOTS, en no ser en cassos excepcionals, ecser-citarán es dret y cumplirán com a ciutadans ES DEVER d'anar a votar en sas elecciones políticas y ADMINISTRATIVAS, votant en blanch, cuant no puguin, en conciencia, donar es vot a ninguna de sas candidaturas.*» Sí, amich Martí, en no ser en cassos excepcionals, y d'aquestas excepcions n'han de judicar els seus superiors, y no tú que no los has de donar ordes; salvo en cassos excepcionals, han de votar els capellans com a ciutadans que son, segon sas Normas encarragadas pel Papa.

### c).—Els capellans per tot voten

Y segons aquestas instruccions y altres, a votar anaren a Madrid, Tortosa, Barcelona y moltes altres provincias des continent dirigits pels seus superiors y els seus Bisbes: a votar anaren a Santañy, Felanitx, Montuiri y a molts d'altres pobles de Mallorca: a votar aná a Palma, no per diputats a Corts, com hi ha ignorants o maliciosos que han volgut dir per aquí, sino pels concejals de s'Ajuntament, a votar aná a Palma tot es clero palmessá, comensant pels frares y religiosos de totas sas ordes y acabant pel

(1) «*Bollettí Oficial de s'Episc. de M.*»—Añy L, núm. 5, pág. 63.



clero secular. Y no diguis, Martí, que encare que allà heu fessin, aquí no heu havíen de fer, perquè ja t'he dit que en sa seua conducta, tú no ti havíes de posar: no es es cacique que los ho ha de dir, son els superiors que los han de dirigir; y en so cas concret de Sineu, no los digueren que haguessen de seure.

De manera que segons sas Normas donadas, els sacerdots aquets, a Sineu, poríen molt lloablement anar a votar si els superiors no los ho estorbaven. ¿Se necesita idó molt de *tupé* y malicia, Martí, per recriminar sa seua conducta després de lo que hem dit!...

#### d).—Normas de Roma

Pero encare tú heu fas pitjer. Perque per veure si podrás desvirtuar lo que feren, vas a cercar unas Normas donadas després de sa votació, es Brill d'aquest any: Normas donadas a-n-es clero espanyol, per orientar sa seua conducta política en ses eleccions. Y t'atreveis a fer dir a n'el Papa lo que no ha dit mai, tayant, esmotxant y mutilant textos així com a tú te convé, y llavó tens sa gran frescura de dir demunt «La Defensa»: *Roma loquinta est*, etc.; y sa semana siguent: «*A mí me basta*» (lo que diu el Papa).

Pero homo, Martí y ¿que t'has figurat tractar ab beneits? ¿Y que no veus que aixó no es d'homos, truncar textos, y més si son del Papa? ¿Cóm t'atreveis a dir que aqueixas Normas condemnen lo que feren els sacerdots anant a votar? ¡Ments tan alt com ets! Te desafii a que me'n treguis cap. ¡Com es vet-la vera! Lletgilés, totas des cap fins a n'es peus. ¿O t'has pensat que basta xerrar y fer de *papista*?

#### e).—Els sacerdots obraren ab prudencia

El Papa en aqueixas Normas recomana com no pot m. nos sa prudencia als sacerdots en casos d'eleccions, y per aixó los diu: (1) «*Se guardin (els sacerdots) d'entregarsé per complet a sas pretensions dels partits, de manera que paresqui que més traten cosas humanes que divines.*» Digués Martí, Y ¿quant aquets senyors de referencia s'entregaren tan totalment a sas cusions polítiques, que paresqués que ha-

vian olvidat es seu ministeri? ¿En records cap d'ells que corregués com un loco de la Checa a la Meca de día y en sa nit, que perdrés es coneixement ab motiu de sas eleccions, o que demanás vots perque haguessen de fer cap parent seu concejal o batle? Y aixó que tratantsé *d'alliberar a l'Esglesia de sa tirania y despotisme dels caporals* des vostro partit, com deya molt be («La Aurora» número 321), fins a cert punt y obrant ab prudencia no hagués tengut res que veure. Pero voltios saben que no arribaren tan envant. ¿En qué idó faltaren a-n-aqueixa prudencia recomenada? Anaren ab cara alta y devant tot'hom a votar, perque anaven a fer una obra bona; pero ¿quant demostraren mai que obrassen y estiguessen cegats? ¿A ne que vé, per tant, dir que aqueixa Norma los condemne, sino a demostrar que tú no més pretens posarlós un fals testimoni devant sa gent ignorant?

#### f).—Mutilas textos del Papa

Y ¿qué diré de s'atreviment que has tengut d'anar a mutilar els textos del Papa a ses paraulas que citas? Diguem. Y ¿ahont has estudiat es llatí, Martí? Una de duas: o no saps traduir be, maldement 'n tenguis *sobresaliente* de llatí, com digueres un día sense que ningú to demanás; o lo que es pitjor, tú o es traductor heu tengut doble intenció. Si no saps llatí, estudieu Martinet, que es sebre no ocupa lloch, o cerque cualqu que'l te traduesqui be; y si heu tengut mala intenció tú o es traductor, amb aixó mateix te condannas. Perque es según apartat de sas instruccions del Papa, que tú copias, diu textualment, traduït des llatí:

(1) «*Fugin de tres cosas els sacerdots: primera, que quant els partits son per altre part bons, no'u sostenquin ab massa ardor un ab preferencia a s'altre; segona. que ni desde sa trona ni en es tribunal de sa Penitencia, parlin dels contraris, ni los ataquin personalment, ni s'atrevesquin a excitar els ánimos, contra persona determinada; tercera... etc.*» ¡Oh Martí del remei! Y ¿per qué en es primer consell, no més copias sas derreras paraulas y has deixat sas primeras que son sas qui fan al cas? ¿per qué embedurnas d'aquesta manera als

qui te lletgessen donantlós figures per lletternas, fent dir a n'el Papa lo que no ha dit mai? ¿de manera que segons tú, el Papa manaria que els sacerdots defensassen ab igual ardor es partit lerrouxista que es partit integrista, un partit católich que un contrari a l'iglesia? Perque segons tú, el Papa los diu a-n-els sacerdots: «*sin sostener con demasiado ardor un partido en contra del otro*; axufí, sense més explicacions. Y ¿quant ha dit mai aixó el Papa? «*Cuant els partits son per altre part bons*», o son igualment bons, diuen sas Normas ¿heu has sentit? en aquest cas está molt be que els sacerdots no si posin, com diu el Papa.

Pero, y ¿que no sabs tú, que precisament perque consideraven a-n-es vostro partit com a destructor de Congregacions, desmoralizador de sa juventud des poble, insultador des capellans y des Párroco y altres herbes anaren a votar els capellans que heu feren, encare que tú y els vostros, injuriantlós, volgheu sostenir que terían altres intencions?

#### g).—Es partit d'en Font s'aficá ab l'iglesia

Jo creg porerté dir a tú y a tot es teu partit, devant Deu y tot lo mon, que ells (els capellans) jamai s'haguessen aficat en sa política de Sineu, com no si havíen aficat mai, si el vostro partit no s'hagués servit de sa política y de s'imperi absolut que teníen els seus caporals demunt es poble per fer mal a l'iglesia, perseguint a Congregacions, introduint balls y divertiments inmorals, perseguint sa pietat, multant a-n-els captadors d'obrerías e insultant al Sr. Ecónomo. Mai per mai s'hi haguessen aficat, com es segur no si aficarán mai si sa política no s'afica ab l'iglesia.

Si s'hi aficaren no feren més que defensar els interesos de l'iglesia que creyan interessats y perseguits ab sa política des cacique.

Y no me diguis, Martí, que es vostro partit es tan católich com es contrari, perque hi perteneixen moltes personas que son fervorosos católichs. Jo no los discute a-n-aquestas personas es seu fervor y catolicisme. Pero sí te sostendré aquí y ahont se vulla, que es vostro partit desarrollá una política anticatólica, un programa anticatólich. No baste perque un partit se

(1) «Bol. Of. de s'Ep. de M.»—Añy LI, n.º 10, pág. 113.

(1) «Bol. Of. Ep. M.»—Añy LI, n.º 10, pág. 114.

pugui dir catòlich, que hi pertenesquin persones que privadament heu sien: es partit més radical d'Espanya 'n te de ben catòlicas. Es necessari que es partit com a tal, obri com a catòlich, alaband, sostenguent y protegint totas sas cosas santas que alabi l'iglesia, y condemnant totas ses dolentas que l'iglesia condanni. Y ¿que no saps que es vostro partit ha fet tot lo contrari de dos anys a-n-aqueixa part?

#### h). —Perseguireu sa piedad

¿Qué no heu recordes sa persecució que heu feta y feis encare ab capa de partit a sa piedad? ¿Qué vos interessava, si volieu governar, anar a tocar en res sas Congregacions y sas cosas pias-dosas? ¿Qué no heu sabeu que es qui persegueix sas Congregacions de qual-sevol manera sia, persegueix a l'Iglesia, y es qui s'opose a que prosperin se opose a-n-els desitjos de l'Iglesia? ¿Qué vos interessava resucitar es balls de máscara ja abolits a Sineu, oposantvós emb axó a ses súplicas que feren es Párroco y sa majoria des clero, com tot-hom sap; contrariant els sentiments catòlics des poble y hasta de molts des vostro partit? ¿Que vos interessava anar a cercar ses atlotes de casa en casa, fer lo posible y lo imposible perque certas senyoras anassen a-n-es ball y així obrissen a ses altres sa porta; alegrantvós de sas fillas de la Puríssima y de's Congregants que borraraven, com si lograssen un triunfo? ¿Que vos interessava obligar a gets pares y mares a que enviassen els seus fills o fillas a-n-aquets balls, amenassantlós si no heu feyan, ab carregarlós de consum o altres cosas? ¿Que vos interessava profanar els tres días de Coranta-Horas des derrers días, sempre respetats a Sineu desde que las fundá el Sr. Crespi Prevere, duguent comediantes ó bailerines a s'Ateneu de S. Francisco, y profanar la santa corema, passetjant a só de bombo y platillos títeres mal vestidas pels carrers de Sineu?

#### i). —Fundareu els balls de salón

¿Que vos interessava voler ser els fundadors y propagadors, s'any que vengué, dels balls de salón; balls prohibits per l'Iglesia, que aquí no eren coneguts, y que son pesta enmetzinada, invent del dimoni per tudar y corrompre els pobles, que ha estat dins

Sineu sembrada per aqueix partit, per borró etern seu y per deshonra d'aquesta vila cristiana? ¿Que vos interessava fundar aquets balls, y ferné article indispensable des vostro programa? ¡Oh quina taca, y taca lletja que no se borra emb aigo, per cualsevol persona ó familia que se vulgui dir catòlica, tenir part emb aqueixas cosas, y esser els seus fundadors, encobehidors y protectors!... Tot aixó y molt més ha fet es vostro partit. Y ¿preteñiu esser tan bons catòlics com es vostros contraris? *Deu se n'apiat*, vos diré ab sas mateixas paraulas de *La Aurora* (Aurora, n.º 230), *Deu se n'apiat d'aquest catolicisme, Deu mos ne quart de tal farsanteria!!*, ¿Qui heu ha d'extrañar idó, en no ser un apassionat o un qui no vulgui obrir els ulls, que, estant axí sas cosas, y entenguenthó axí aquells sacerdots no volguesen dir *Amen* a-n-aqueixas arbitrariedats d'en Font y es seu partit; y que, si axí heu entenían, es no dir res, es no crear atmósfera en contra ni treballar en lo que se pogués per derrotar en sas eleccions (pues no hi havia altre medi) a-n-aquets comandataris, que se servían de sa vara y de sa política per fer tot axó, era fersé còmplices y consents des ball y altres costums dolentas que s'establiessen a Sineu?... Era ben rahonable idó que no havían de seure els capellans, y que si haguesen tengut deu vots, axí com no més en tenían un, deu vots empleassen per tirar per terra aquesta situació.

Perque es vostro partit idó no se portava com a catòlich, per aixó votaren els capellans.

Perque desarrollá ab D. Bartomeu Font una política contraria a l'Iglesia, per aixó donaren es vot.

#### j). —¿El Papa heu vol que els sacerdots votin!

Y ¡el Papa heu vol!! es necessari diró ben fort per desenganyar a tants com n'heu embaucats voltros y es caique. ¡¡El Papa heu vol!! que els capellans votin contra un partit que no's porte a lo catòlich: heu volía entany, heu vol enguany y heu voldrá sempre, que donin es vot contra un partit que no obre a lo catòlich: els superiors heu volen y sas Normas parlen ben clar; y per aixó votaren aquets sacerdots. Y es qui digui que heu feren per altre cosa, los posa una calumnia y los alse un fals testimoni.

#### l). —Fas dir a-n-el Papa lo que no ha dit mai

Y tú, Martí, n'alses un de ben grós a ses paraulas del Papa; perque li fas dir lo que no ha dit mai a lo derrer que de ses Normas copías a *Sa Defensa*. Dius tú: «*sin atreverse* (els sacerdots) *á excitar los ánimos contra personas determinadas ni mucho menos atacarlos personalmente*»... Y ¿cuant ha dit mai axó el Papa, axí en general? Se coneix que du molta malicia es qui ho ha traduit. El Papa diu axí textualment: «DESDE SA TRONA O A-N-ES CONFESIONARI *no parlin* (els sacerdots) *dels contraris NI LOS ATAQUIN PERSONALMENT NI EXCITIN ELS ÁNIMOS CONTRA PERSONA DETERMINADA.*» ¿Per qué no heu dius axí com heu diu el Papa? ¿per qué li llesves sa restricció? *A n'es confesionari o sa trona* sa refereix aqueixa regla. Y ¿cuant han fet mai política desde aquets llochs aqueis sacerdots? Meam? qui son?... ¡Vaja! cita pessa. Si no vols que't digui llengo llarga, digués qui son qui feren política desde aqueis llochs... Y si no ¿per qué cites aqueixa Norma, que no més se refereix a-n-es confesionari o a sa trona?

Y no't pensis que te salvi haverlá escaptada: no. El Papa en aqueixas Normas no més se refereix a-n-es catòlics o partits catòlics, a los quals no vol que los ataquin; pero no diu ni ha dit mai, que no ataquin a ses personas o partits que no se porten a lo catòlich, Martí. ¿Vol dir't penses tú que no vol el Papa que ataquin en Lerroux per exemple, en Ferrer y Guardia o en Combes, ni hasta en Lutero o en Calvino? ¡Homo de Deu! que no veus que pegues de morros, citant y truyant ab aqueixas Normas del Papa?

#### ll). —Qui son que lleven sa fe y escandalisen es poble

Vamos, Martí, no't tornis posar en cosas que no entens ni ti importen. No vulguis esser abogat de causas perdudas; no vulguis esser es redentor des poble, que ningú t'hi demana: no tornis mutilar textos del Papa, no vulguis citar Normas de Roma ni ferté mestre de capellans. No tornis dir per amor de Deu, que son els sacerdots que votaren, qui han trastornat es poble, o com diuen es vostros, qui han fet perdre la fe.—Aquells que, encare que fossen homos de carrera, insulta-



ven al Sr. Ecónom desde sa presidencia de s'Ajuntament; aquells qu'ensenyaven públicament a escupir a sa cara dels capellans que votaren: aquells que digueren que no anassen a la seva missa: aquells que parlaven malament d'ells y los befaven: aquells que deyan que no fessen llimosna a-n-els sants: aquells que deyan noms al Sr. Batle y concejals quant passaven per cert carré; aquells que no compareguren per res a la Sta. Missió, y escampaven que havia venguda per consolidar sa política dels contraris des cacique: aquells que parlaven contra ella y els PP. Missioners: aquells que *calumniaren* demunt un paperot republicà al Rt. Pare Jaume, *respetat y venerat dins tot Mallorca, alsanti es fals testimoni de que «contava faules» demunt sa trona*, (paraules de «La Aurora», núm. 231). aquells que feren quant saberen per que sa gent no comparegués a sa Missió, y feren balls d'aferrats durant ella devant sa mateixa iglesia, y desitjaven que sa Missió fos un fracàs: aquells que se pacten per no anar a sas funcions de l'iglesia, y ridiculisar sas processons, y diuen a n-els seus quant hi van, *que allà, a sa processó no es el seu lloch*, (si es seu lloch no es una processó, deu esser un ball idó!); aquells que parlen malament de la santa missa, de capellans, frares y *gente negra* en reunions y mitins.... aquets y no altres son els qui escampen doctrinas contra sa fe, qui malcrien y escandalisen es possible, qui fan fugir sa gent de l'iglesia y lleven a-n-es poble sa fe. ¿Que no sabeu s'influencia quo tenen aqueixas predicacions dolentes, impías y anticatòlicas dins s'ánimo de sas masses ignorants, sobre tot si son fetas per personas de carrera, que duguin barba o que tenguin ascendent?... ¿Meam ab quin pecat l'han escandalisat els sacerdots de referencia? ¿Meam quin pecat los poren tirar per sa cara? ¿Meam quant han ensenyat mai cap mala doctrina? ¿Meam quant han soliviantat mai es poble? ¿Que es cap pecat anar a votar per derrotar es vostro partit? Y ¿de quant ensá ha estat doctrina de fe sostenir sa política des fogoneus? ¿Y a-ne quin manament falte un que done es vot a un partit contrari a-n-es vostro?... ¡Ah! que es vostros caporals y els altres babalucts no hi poren consentir que tots els capellans no siguin del seu partit: idó que heu prenguin

ab calma. Tant de dret teniu voltros a dur ses riendas d'aquest poble com uu altre. Ni ha que volen seguir es vostro partit fins a la mort: que'l seguesquin tot quant vulguin: cada cual fins a cert punt es libre amb aqueixas cosas. Y sobre tot si aquets creuen que sa política fogoneva ha de ser sa millor per Sineu, y encare no heu escarmentat; que obrin en conciencia, enhorabona. Pero si mitx poble está ja cansat d'aquest govern, y volen que governin altres que no sia es partit d'en Font, y creuen que en conciencia no li poren donar es vot, y que no es possible que s'aguanti més dins Sineu aquesta situació que ha durat trenta anys, ¿qué hi ha que dir emb axó? ¿que no han de obrar aquets lo que los dicta sa conciencia? ¿Deu que heu mana a ningú que: o no donin es vot o'l donina-n-en Font?... Y si aquets sacerdots creyan que en conciencia havían d'anar a votar y votaren contra aquest cacique, ¿de que son culpables devant Deu ni els homos, per haver fet lo que creyan que havían de fer en conciencia? ¿que falta ningú per obrar conforme li dicta sa conciencia?

#### m).—Els sacerdots no han estat represos ni castigats

¿Sabeu voltros que antes ni després de votar, los haguí vengut cap amonestació, ni repressió dels seus superiors perque hajin obrat axí? ¿Sabeu que a ningú d'ells l'hagin castigat de cap manera, perque anás a votar contra'n Font? ¿O vos pensau que els superiors haguessen callat, si aquests sacerdots s'haguessen portat malament, si haguessen escandalisat o llevat sa fe des poble, si haguesen alsat bandera de rebelió, o haguesen obrat per satisfer desitjos de venjansa personal, com tenen s'atreviment y frescura de dir a ses *Negruras* d'en Tulio? (¿Deu te perdón, Martí, aquests insults e injurries que fas a-n-aquets digníssims sacerdots, y no los te tengui en conte!...) Idó si els seus superiors qui son qui entenen y han de judicar emb axó y en tot lo de capellans, no heu donen per mal fet, ¿sabrás tú, Martí, mes que ells?

#### n).—«La Aurora» los alaba

Antes al contrari, ¿no saps que «La Aurora», periódich tan católich y sensat com tot hom sap; no saps que «La

Aurora» aplaudí molt clarament s'acte que havían fet aquets sacerdots, diguent d'ells: *que usaren des dret que sa lley y Constitució los concedia per alliberar a l'Esglesia de sa tiranía y despotisme dels caporals* des vostro partit? («La Aurora», n.º 231). ¿Hi pot haver aprovació y alabansa més grossa per un sacerdot, que dir d'ell: *que volgué alliberar a l'Esglesia de sa tiranía y despotisme* d'un inimich? ¿Per ventura dirás que també es partidari aquest periódich? Idó millor. Beneit partit que te tan bons costats. Per mí pesa més s'autoritat de «La Aurora», y dels qui la redactin y sostenen, que tot es vostro partit plegat.

#### ñ).—No te posis pus ab sacerdots

No res, amich Martí, aquest comentari causat per sa teua estocada ha resultat un poch llerguet: te repetesc lo que t'he dit a-n-es comensament. No te tornis aficar ab capellans, perque té anirá malament: discuteix lo que vulguis de política demunt sa *Defensa*, que ja trobarás contestació. Pero a n-els sacerdots are y sempre deixalós: ells anirán a votar o no hi anirán, segons millor trobarán; pero tú no t'hi afiquis. Ja basta lo que los has trastocat y es mal que los has fet. Sí, Martí, los n'has fet molt, encare que diguis que respectas tant es sacerdoti. Has intentat llevarlos es bon nom y es prestigi: los has alsat un fals testimoni, diguent d'ells a sas masas ignorants, que havían obrat per venjarsé, que havían alsat bandera de rebelió, que havían trastornat es poble, y hasta tengueres atreviment d'anomenar noms y llinatjes: has infiltrat dins molts des teu partit odi a n-aquets sacerdots, no per altre pecat, que per haver fet us d'un dret que sa lley y Constitució los concedia, y haverné fet us per una cosa bona: has donat ab aixó gust a tots els dolents y a-n-Banyeta-Verda, que voldrien veure á tots els capellans penjats. Demanen perdó a Deu, perque ell castiga als qui toquen als seus sacerdots. No insistesquis ni repliquis més demunt aquest punt. Si tenguessen qualque debilitat cualsevol, no signis com Cam, que ja saps que va ser malahit de son pare: imite a Sem y Jafet, que cubriren la seua miseria. A ningú que se hagi posat ab iglesia o capellans, li ha anat be mai, com tú mateix heu veus ab sos qui si han posat, y no t'hi anirá a tú tampoch. Y si no'n vols creure, jo te aseguro que te'n penedirás y t'hi posarás sa má.

J. Ferragut Ribas

(Continuad)

# UNA RESPOSTA

(Adaptació a s'article UNA PREGUNTA que publicà "Sa Defensa,, dia 15 d'aquest mes)

Moltes vegades mos hem preguntat, pero bé, i no hi havia absoluta necessitat de que s'axecàs un nou partit? Per ventura va comensar aquesta política quant era Batle don Cipriano Leópe de felis recort? Y sa Batleria d'en Servera va esser una Batleria modelo? Totes ses obres que dugué a terme foren altament laudables? (Ses millors e-hu son sempre de laudables). Se feya trossos aquesta autoritat perque tot anàs envant i totes ses entrades lluisen? Donave cap per tot i de tot se cuidava amb un gust e interés com may haguessem vist? Y quant aquest mateix Senyó i D. Pep Ramis formaven part de s'Ajuntament presidit per D. Bartomeu Font, no hi havia tal vegada ningú que hi tengués res que dir? Noltros mateixos, que no mos equivocam, i que parlam avui i sempre de tirania i despotisme, cadenes i grillots, ¿veiem en complacencia que dugué el bastó D. Bartomeu Font? ¡No conversavem cada dia plegats, ni erem amics ni camarades! Exceptuades mo t contades persones de Sa Pell, ¿no protestàrem tots noltros d'es reparto de Consum fet durant se seva Batleria interina? Que mirin i tornin mirá es reparto que se va fer es día 6 de Jener de l'any 1910, que se ficsin en ses reclamacions que se feren llevó i recordin ses reclamacions d'enguany, i mos contestin, ¿quant se cometeren més actes de tirania i de despotisme, llevonses o are? Si quant fera Batle D. Bartomeu Font hu va fer molt malament, si aquest representant d'es poble fone un mal administrador, ¿per qué un nou partit no l'havia d'arrenyonar? Que mos citin ses obres bones i es respecte que tengué a n'es nostros drets. ¿Y ses alcaldades i els actes de tirania que ab noltros cometé? ¿No era aquest Batle es primer en fer de majoral a se fábrica de atropell electoral, en tenir molt d'esment en que assegurás es cop sa Junta Municipal d'es Cens, en procurar fer mambelletes quant mos varen haver tirats es papers devall se taula, en desurbanizar i desgavellar es poble de Sineu? Entra Batle D. Bartomeu Font l'any quatre p'es portal majó i he hi torna entrar l'any deu per se porta d'es lloc-comú, i desde llevonses balla de capoll el Senyor Ecònom, paga una multa Sant Jusep, proclama se separació de l'Esglesia y s'Estat (Ajuntament) i tot es tirania i caciquisme. D. Bartomeu Font, D. Teodoro Servera, D. Pep Ramis ¿foren o no foren, uns vertades administradós? Tudaren un céntim de pesseta? Feren mal bé ni fins i tot un saquet de ciment? A voltros mateixos fogoneus vo: toca alabar se seva conducta, el seu acert en que fos i tot des-

acert, el seu manetx i el seu desinterés per donar viveró a n'es vostro partit. Per altre part, quant en Servera era Batle, eis Fonts s'aficaven en tot lo que los dave la gana. Que hu digui l'amo-n Toni, que digui si no servien de pantalla o d'escala d'encortinar quant es tirano axí hu volia i qui era que duya es bastó. Quant en Ramis va esser Batle, en Ramis comendava ses estones que a-n'es cacique li convenia. Quant D. Andreu Real era Batle, es tiranos feyen i desfeyen lo que los dava la real gana, i mes de una dotzena de disguts serios va tenir aquell, inclús va presentar se dimissió perque no volia, en molt bon sentit, servir de pantalla. Y sino que hu preguntin a n'els que n'estiguin ben enterats Venturosament encare n'hi ha de vius. Que les preguntin, si els Fonts no escercian demunt ells actes de tirania, i si els retgadors no s'havian de pegar un toc a n'es morros i si no feyen d'apagadors de llums. ¿Es completament veritat o completament fals? Y fa vint anys ¿no cometeren es Fonts, durant aquella excitació política molts d'actes reproverables que mai per mai tendrán perdó? No obstant, no los hem de considerar tant dolents ni tant monstruosos que res digne d'aplaudiment haguin fet en coranta anys de dominació política. No es axó. Lo que deim i afirmam es que des le llevonses, exceptuats petits acerts. Sineu tenia caciquisme i tirania, que noltros mateixos reprovarem actes comesos durant ses Batlerias d'en Font i Servera i que tot lo dia estava cabilant es cacique es medi per estrangular els nostros projectes. Llevonses, com are, ja los conexiem a n'es dominadors com a tiranos, com a monstruos, com a despotes, com a caciques. Si pellosos hi havia que les visitaven, que frecuentaven sovint caseva, que passaven vetlades plegats, amb una paraula que feien tot hu, prova plena, clara, manifesta, irrefutable qu'encare no havien estats víctimes de sa tirania i despotisme d'es caciques. Axó es s'història vera, qui s'atrevirá a desmentirla? Idó bé, una de dues: o aquets tenien a n'en Font per tirano i feien investigacions aprop d'ell, ó si no le hi tenien no tiraven a n'es carro d'es tirano.

Pero passem envant. ¿No está bé que el SINIUM tracti de tirano a n'es cacique per exemple perque amb un día tot-sol va posar onse multes a altres tants pellosos qui fent *vivo* a unes matances cantaven «ja'n tenc un, ja'n tenc dos, vatx a matances a ca un pellós»? ¿Podrá esser tal vegada calificat d'acte de tirania lo que va fer s'alcalde accidental de posar una multa a una dona per haver insultat a un altre i haverla

repinyada en públic, multa que poria posar en Mestre, en plena jurisdicció i sobra de justicia, perque a les hores estava encarregat de sa Batleria? Noltros consideram també tirania i despotisme posar una multa a Sant Jusep i cinquanta multes seguides a l'amo-n Tomeu de Son Pera, que segons indicis no s'han volgut riure mai en public, un ni s'altre, de s'autoritat, i acatant sempre se seva orde; i no es ni será mai tirania posar a un qui no volgué cumplir ordes severes i terminants dictades per s'autoritat competent relacionades en se Sanidat pública, una multa de 25 pessetes, (encare que sigui se més grossa que aquí se pot posar) multa que no s'apelá perque **tengueren noticia de que seria confirmada**, i no perque sabés tot el mon fins aón arriba se tirania i despotisme d'un Batle. ¿No es un monstruo un Batle que en plena sessió te barra per amenassarmós i dir-mós que s'aprofitará durant se seva Batleria i du llevonses a terme s'amenassa, i que me posa com un pedás brut a n'el Senyor Econom, persona dignissima, desde se cadira presidencial de s'Ajuntament? ¿Y ha d'esser tengut per tirano i monstruo un altre Batle perque en bon día de Nadal fa vigilar un camí de Sineu a un d'es seus empleats que viu a quatre kilòmetros lluny, empleat que cumplia a les hores correcció per ses seves moltes malcriadeses; i perque treu a un retgidor defora i li lleva se paraula, resolució acordada per s'Ajuntament en vista de que tal retgidor faltava altament a se lley, no respectava ningú, insultava, bramava i altres imprudencies per l'estil?

¡Tiranos políticament es Fonts! ¿Cuanta veritat! Tiranos es Fonts amb aquest sentit (baix d'es punt de vista politic conversam sempre dins aquest article) perque vertaderament som molts qu'hem rebut esquitxades de aquesta casa. Tiranos es Fonts sense que per noltros los valgui s'haver o no haver repartit llimosnes a n'es pobres i menesterosos, ni si casi mai D. Juan en sos vint anys o més qu'ha desempenyat es carrec de Jutge ha cobrat o no ha cobrat ets honoraris que li pertocan. Tiranos i monstruosos es Fonts perque después d'havermós fetes ses mil injusticies amb eleccions, han tengut a totes hores ses portes tencades per atendre ses nostros protestes i desfer els seus errors comesos sense necessitat. ¡Quina justicia! Are i sempre es Fonts han tengudes ses seves debilitats políticas, tan enmetzinades i desenfreides com molts pocs politics les tenen. Y are diga-mós, pero heu d'esser francs i heu de parlar en so cor demunt sa má, ¿va esser una debilitat doná permís es Batle accidental a les dotse per surti es vespre sa música de «Sa Amistat» i quatre hores més tart, per haver rebut un ofici d'es Governador ordenant que per tota classe de manifestacions se



cumplís se lley, retirà el tal permís? Entrat Batle interino Don Bartomeu Mestre el vespre mateix o un altre, envià desde can Llull a n'es satx perque digués a n'es Secretari si volia anarhi. Respon aquest que allà no hi volia anar, i com que no era allà qu'havia de anar sino a can Mestre, aclareix aquest s'ordre i aquell se nega; jaont es sa debilitat, o capritxo o falta de consideració grossa ni petita que va fer en Mestre enviant a demanar a caseva a n'es Secretari, encare que sabés qu'en Llull i el Secretari tenían rompudes ses relacions personals? Poc temps después (d'haver entrat Batle interino en Tomeu Font, posa una multa a n'en Cosme Ferré i li mana que immediatament retiri tot quant té devant caseva, casa situada com tot-hom sap a se plassa d'es Mercat, se més ampla i espayosa, i en canvi no diu res a n'es altres ferrés i fusters que tenen tots els seus eumetjos defora i a un carrés molt estrets i molts més céntrics. Ara bé, aquesta disposició no va essé un acte de verdaté cacique? Es doblés de ses taules de sa feste d'es Gost s'havían donats sempre a l'Esglesia, perque a l'Esglesia corresponien; quant a n'en Font li va passar p'es cap, l'Esglesia no n va tocar pel: axó, ¿qué se diu?: falta de sentit comú, abandono, fer el Batle lo que li dona la gana d'es doblés de l'Esglesia, manetjar el *colarro* a sa seva manera, qué se diu? Anomenauho voltros lo que volgueu.

Es día set de Jener de l'any 1910, després que a un pellós el m'havien fet amassolar per un qu'anave vestit es dimecres d'uniforme, me li posa es Batle tres multes per afegitó; obrar amb aquesta forma, no es un monstrosó despotisme?

El día 15 de Mars d'es mateix any se presentà a la Sala l'amo-n Toni citat es día abans, i en Tomeu Font li notifica s'imposició d'una multa de 5 pessetes per haver sortit a captar ses completes es diumenge abans; aquest acte, qu'es ben ve, no es un acte de caciquisme el més absolut i vergonyós? Fer servir, a n'aquell satx que tenguerem de Llorito fa sis o set anys, de fregador de lloc-comúns, ferli fer es papers més ridículs, manarli que fes aquella crida célebre de ne Pereta i ne Andreu Mox, un que un día i altre li fa repetir uns fets que ni un gitano heuria volgués fer, ¿no se'l pot anomenar monstrosó de tirania i de crueldat?

Fa uns cuants anys qu'en Tomeu de Se Torre, qu'avui es es Carté, va anar a la Sala a demanar si li volien donar un certificat de se seva conducta; segons digueren, en Font li va ecsigir per donarley, que no havia de solicitar sa Carteria de Sineu. ¿Que trobau? ¿Va ser laudable es procedir d'en Font si vertaderament va succeir axí com diven?

Es te.tro, com tots saben, es un lo-

cal de la vila, destinat a donarhi o no donarhi funcions. Allà, cuant en Tomeu Font el cedi a n'els ateneístes, s'hi gastaren aquets més de trecentos duros en millores, cadires, butaques, máquina de gas, canyerries, tulipes, etc., D. Bartomeu, segons notícies, va fer tayar ses canyerries i arrancar ses branques de ses tulipes, i una cosa i s'altre i ses cadires les va fer du a n'es fossà per us unich i esclusiu d'es fogoneus; ¿trobau voltros que s'han de fer aquestes coses sense dirhó a n'els ateneístes i sense sebre s'Ajuntament com i de quina manera i amb-e quines condicions? ¿No es axó tenir els retgidos per **ompli domés sa cadira i com escoláns d'amèn**, fer i desfer sense tenir quant i mes se consideració de donarne conte a n'els ateneístes ni a n'es membres d'es consistori? Don Antoni Soler, Ecónom, a pesar d'haver rebudes moltes pernetjades de s'autoritat judicial, li envia s'acostumada pauma d'el Ram i s'acostumat ciri d'el Candeler, perque *lo cortés no quita d lo valiente*; pero D. Gabriel enguany cuantre costum, no envia se ruda de confits a dita autoritat judicial perque sabent lo que li passà a n'el Senyor Econom en sa paume i en so ciri, ha pres llum de na Pintora, i cosses de Jutge a cap preu ne vol. Vertaderament, axó si que se d'u, burla i mal ferí el caciquisme més repugnant Y, valguemós, valguemós, de sa victoria qu'obtenquerem es día 4 de Septiembre passat! Perque, certament, si no haguessem arrenyonat tan de rèl a n'es cacique, heuriem hagut de **tirá per la forsa a n'es carrovey d'es tirano** descarragant més i més demunt ses nostres co telles es látigo de s'iniquidad i de s'injusticia, singlantmós d'una manera bestial i sense entranyes, reduintmós a s'esclavitut i al despotisme més brutal, i no assaciada encare la sed d'oprimir a n'es pelloços, ben garrit seriem amassolats.

Ara bé, si axí son ses coses, si els ajuntaments passats gens se distingiren per acertada direcció ni escrupulosa administració; si per altre part els fets demostren els actes de tirania i monstrosidad consumats pel vei partit, si Sineu abans del Septiembre administrativa i economicament parlant estava pitjorat o a lo manco estava igual (i axó es el favor més gros que les porem fer), ¿no hi havia motiu, no hi havia verdadera necessitat d'alsars un nou partit? El public sensat i desapassionat que hu pensi i heu judiqui.

Tal vegada no s'axecà es nou partit per fondre i abolir se tirania i despotisme qu'ecserzien demunt tots? per aturar ses venjances, no consentir ofenses, evitar cadenes e implantar s'orde i el dret individual dins aquest poble? ¡Alta missió se d'es nou partit, que vertaderament es aquesta, molt alta! ¡¡Ditxós Sineu!! Avui més que mai sufrexen es caciques ses conseqüencies merescudís-

simes i califcan de trist aquest estat actual de coses. Segurament mai com are havien presenciats els tiranos tan numerosa i marcada divissió. Sí, per sa maleide política fogoneva uns tres-tocan i calumnian i parlen cuantre els altres; i aquell recrimina i malfama el seu amic; i s'homo crida i maltrata sa dona; i aquell veinat no escomet ni res vol sebre del seu veinat; i aquell parent está disgustat i no's parla en so seu parent; per sa política fogoneva aquell germá viu barayat en so seu únic germá; i es pare amenaça de mort a n'es seu fill perque no vol fer el seu gust; i aquella amiga d'exa d'anar amb aquella joveneta que fins are era sa seva companyera inseparable, perque no pensen igual; i aquell fadrí no torna pus a ne aquella casa, perque sap que son d'un altre coló; i aquella fadrina s'affluxa de aquell jove i l'ha despedit, únicament perque volia que fos d'es seu partit; i aquell nin fogoneu ja no juga ni riu ni folga amb aquell infant qu'es pellós perque a caseva li han dit que no hu volien; i aquella filla de Maria perque es fogoneva, temerosa de faltar a n'es pacte de partit, refúa dur s'imatge de sa seva Mare, quant aquesta figura veneranda es passerjada en solemne procesó; i sa música de «La Amistat» domés per esser fogoneva i per tant faèl a n'es caciquisme, encare que hu fassi molt milló o més malament que un'altre, no vol tocar devant se Custodia es día del Corpus ni mai en tractarse de funcions de l'Esglesia; i si únicament per fer balls com més immorals milló. Y si es una solemne mentida d'els fogoneus qu'aquell ferrer que votà en so nou partit sigui el mestre de la Esglesia, i es se pura veritat que continua essentho aquell matex que hu era; i pes vot es missatge futx de l'amo, el Senyó enjegue el criat, el propietari treu el seu arrendadó; i per causa de sa política fogoneva encare hi ha insults, encare hi ha malcriadesa, encare dura s'atropell. ¡Valent Sineu! mai com are per esclafar de tot es despotisme i destruir sa discordia i es mal-estar. Ja poren botar lo que vulguin els fogoneus, ja poren fer venir lliberals celosos, ja poren cercar per fer discursos i articles predicadors de fama, tot es inútil; mentres axí estiguin ses coses, s'intranquilidat, es remordiment, se desesperació constituirán es patrimoni unic d'es caciques fogoneus d'aquest poble. ¡Triste fatalidad, molt trista, tristíssima, sa d'es Tirano, pero merescuda fatalidad! Are bé, si axí está Sineu, si ventusament arrenyonarem es Caciques de lo més garrit perque tiranisaven es perque i sentiem i deploravem aquell mal estar i desconcert. ¿per qué idó, no havíem d'axecar un nou partit?

Noltros desitjariem que persones de criteri qu'encare n'han quedades dins Sineu, no un fanatic ni un apassionat, sino persones que se dirigexen per sa

recta raó, persones que se distingexen p'és seu elevat esperit de justícia i honoradés, persones que domés cerquen s'engrandiment i benestar material i moral d'aquesta vila, desitjaríem ferm mos contestassen, en sinceritat, a ne aquesta pregunta: dins Sineu ¿no hi havia necessitat d'axecarse un nou partit? i una vegada axecat, aón son ses desventatjes i mals que mos ha reportat? Més cla: els Ajuntaments veís, amb administració, amb economia, baix de tot punt de vista ¿he hu feyen milló que s'Ajuntament actual? Apelam a n'és dictamen de se vostra consciència profundament cristiana. Es SINIUM s'atreveix a adelantar, sense voler mortificar ningú, que totes cuantes millores i ventatjes i bens mos va reportar es partit d'en Font, no compensaren mai els mals incalculables originats i consumats per se veyá política.

*Un qui no es Reverent.*

∴

## COMPARACIÓ

Pes d'els arguments de s'article

UNA PREGUNTA . . . o'co

Pes d'els arguments de s'article

UNA RESPOSTA . . . o'oo

Diferencia d'argumentació. o'oo

Fins a s'altre!! ¡¡Arreveure reverent!!

## Secció Llenderesca

### Llisades de pel

Ficsauvós pellosos ab ses que done s'autor de s'article titulat *Una Pregunta* que publica «S'in Defensa» dissapte passat, Se coneix qu'aquells escriguedoretjos les van molt amb bones a ne aquells senyors qu'anomenen qui no son en Tomeu de se Batleria aprofitada. A noltros poc mos interessa que los llisin o no es pel; noltros, per are, a tot lo que no sigui Font e-hu dexarem fer. No ha arribada encare s'hora, ni vos puc dir per avui si arribará o no, per tractar ab voltros de batleries que no siguin se d'en Tomeu Font. A ne aquest si qu'es necessari ferli ses pessigoyes endins per evitar que mai per mai mos torni entrar es canyissos i mos regalás un parey d'eczemplars més de aquelles monstruositats que ab noltros va cometre durant se batleria d'aprofitament. Abans de que succeís que tornás entrar batle convendria moltíssim més a n'és poble de Sineu que l'hi agafás a n'en Tomeu una terciàna maligna

que l'enviás allá aont ja fa estona que hi fa falta. ¡Que Deu ho fassa!

### Figues i llenternes

Ja mos torna sortir «S'in-Defensa» dissapte passat amb alló de que *conversavem cada dia amb en Tomeu Font i qu'erem amics i camarades*. Per lo vist aquell diari s'ha proposat fermós veure que ses llenternes son figues i ses figues son llenternes.

Jo li vuy concedir a n'aquell articulista que sigui veritat alló que diu que *veyem ab complacencia que dugués es bastó en Tomeu Font*; qu'ell conversava ab noltros i noltros parlavem amb ell, qu'erem amics, que forem camarades: tot axó li vuy concedir a s'articulista. ¿Y qué? ¿Vol dir tot axó qu'en Tomeu Font no era un Tirano políticament parlant? ¿Vol dir axó qu'es germans Fonts no mos feren s'iniquitat més absurda es dia 5 de Desembre de l'any 1909 tirantmós es papers a devall se taula i atropellantmós un dret sacratíssim com es es dret electoral? ¿Vol dir tot axó qu'en Tomeu Font no mos regalás una Batleria aprofitada cinglant a tente-bonete a tot bitxo pellós i fins i tot posant multes a n'és Sants? ¿Qué abans parlavan amb ells? ¿També ells parlaven ab noltros! ¿Y que deu voler dir amb axó aquell escriguedoretjo de «S'in-Defensa»? ¿D'eu voler suposar que perque avui ja no hi conversam, que ja estam enfora de sa veritat? Negú absolutament mos pot privar, en no esser Deu, un dret com es es dret electoral. Se lley mos done amplies facultats per elegir a ses persones que volguem perque mos representin a dins se Ajuntament con tal qu'es qui volguem elegir reunesquin ses condicions que senyala se mateixa. lley. ¿No les reunía en Lluà a n'aquestes condicions quant el presentarem per Concejal? ¿Y per qué li feya la guerra en Font? Perque no era sant de se seva devoció: ni més ni pus. Y perque en Font no'l volia dins la Sala ¿noltros haviem de quedar tan conformats? ¿Haviem de dexarmós subjugar ses nostros aspiracions legals, trepitjar es nostros desitjos, eufegar ses nostros idèes, abolir se nostra voluntat?

Noltros si secundarem projectes d'en Font durant se primera batleria, si aplaudirem idèes en aquell temps, prova es de que merexia se nostra aprovació amb extrems certs i determinats. Tot es temps que se respectaren es nostros drets, respectarem també noltros ses aspiracions d'és governants. Tan aviat com estrengueren ses cadenes de caciquisme, tirania i despotisme a demunt noltros i no mos respectaren ses nostres lligítimes aspiracions, axecarem sa bandera de guerra a n'és tirano i odi etern li tenim jurat.

¿Vol dir axó que se tiranía d'és Fonts va comensar quant noltros presentarem en Lluà per retgidor? No. Homos hi

ha entre noltros que rebien singlades d'és tirano feya ja vint anys, altres que feya quince, altres qu'en feya deu. Retgidors hi ha entre noltros qu'han format part de s'Ajuntament quatre, sis, vuit, quinze anys enrera, i tots ells son prova viva i elocuent de que se voluntat d'és tirano era inviolable ¿Per qué no s'axicá abans es partit qu'havia de derrocar sa Tirania? Per pò i no més per pò. ¡¡¡Era tan sobrada se calabruxada qu'amollava aquell monstro a demunt ses costelles d'és ripes!!! Vencerem emperó dificultats, mos posarem demunt es retelons, estavem despots a sacrificar se vida si he importava, volguem redimir a n'és cautius i conseguirem se victoria. Lo que llevarem d'és mitx, lo que destronárem, lo que aniquilárem i malferirem, era per noltros un monstro, era se Tirania mes absoluta, era es Despotisme mes odiós. Que per s'in-Defensa era i es s'honoradés, se justícia i s'armonia social? Elis e-hu diven, i quedam en lo matex. ¿Son figues? ¿Son llenternes?

### Bombo, bombo i bombo

¡Oh pellosos, fiets meus, i que n'hi ha de bombo dalt s'in Defensa de dissapte passat p'els despotes, tiranos, despotics, cruels i absoluts caciques d'és partit fogoneu! ¡Sabeu que n'hi ha de bombo per aquell qu'aconseya a n'els seus que insultin a n'és capellans que votaren, que no vajin a se seve missa, que los escupin a se care! Jesus i que de bombo!! Tenc per mí que aquell reverent articuliste de s'in Defensa que posa tant de bombo, ja sap perque heu fa. ¡Qu'en tirin d'una passa si no es un negrero! —Y vaje quin pastell tributar en vida tant de bombo, a n'aquells caciques tan endiots que mos n'han fetes cent per un pessoll! ¡¡Homo de Deu, reverent articuliste de s'in Defensa!! No tant de bombo en vida, no tanta d'alabansa, no tanta falsedat, no tanta adulació, no tanta d'hipocressia, no tanta merexera! Espera homo qu'axamplin es potons aquells tiranos, espera que los duguin a se fossa, i llevonses no te criticarém cap mica que t'en vagis a ne es cementeri acompanyat de tots els fogoneus i de se música de «La Amistat» i allá, a demunt se tombe, los tributis una sentidíssima, reparadora i elocuentíssima oració fúnebre.

### El Sen Llendera

✻

NOTA. — Per ecsés d'original dexam de publicar un enfilay d'apartats de se «Secció Llenderesca».